

Nowe zapisy w prawie energetycznym dotyczące biogazowni i biogazu rolniczego

Autor: dr Bartłomiej Nowak¹

Przyjęty na szczycie w Brukseli w 2008 roku pakiet klimatyczno-energetyczny zakłada odejścia od wysokoemisyjnego węgla na rzecz odnawialnych źródeł energii oraz oszczędności energetycznej. Nowelizacja prawa energetycznego, która weszła w życie 11 marca 2010, podąża również w tym duchu. Jednym z zasadniczych elementów nowelizacji jest promowanie odnawialnych źródeł energii między innymi biomasy. Biomasa to jedno z najstarszych i najczęściej wykorzystywanych źródeł energii odnawialnej. Należą do niej zarówno odpady z gospodarstwa domowego czy rolnego, jak i np. pozostałości po przycinaniu miejskiej zieleni. Według dyrektywy 2009/28/WE² biomasa oznacza ulegającą biodegradacji część produktów, odpadów lub pozostałości pochodzenia biologicznego z rolnictwa (łącznie z substancjami roślinnymi i zwierzęcymi), leśnictwa i związanych działań przemysłu, w tym rybołówstwa i akwakultury, a także ulegającą biodegradacji część odpadów przemysłowych i miejskich. Dyrektywa 2009/28/WE w swojej definicji biomasy mówi między innymi o odpadach lub pozostałościach pochodzenia biologicznego z rolnictwa. Takim rodzajem biomasy jest biogaz rolniczy. Nowelizacja Ustawy Prawo Energetyczne wprowadza nowy art. 3 punkt 20a, który definiuje biogaz rolniczy, jako paliwo gazowe otrzymywane z surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości przemysłu rolno-spożywczego lub biomasy leśnej w procesie fermentacji metanowej.

Zastosowanie biogazu jest stosunkowo szerokie. Wykorzystuje się go głównie, jako paliwo do produkcji energii elektrycznej (przyjmuje się, że ze 100m³ biogazu można wyprodukować około 540-600 kWh energii elektrycznej), jako źródło energii do ogrzewania wody, budynków, a po oczyszczeniu i sprężeniu, może być wykorzystywany, jako paliwo do napędu silników (instalacje CNG). Możliwe jest również wytwarzanie biogazu rolniczego, jako produktu końcowego i wprowadzenie go do sieci dystrybucyjnej gazowej.

¹ Counsel w Domański Zakrzewski Palinka sp.k.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE.

W warunkach polskich, gdzie z rolnictwa żyje wiele osób, wprowadzenie definicji biogazu rolniczego do ustawy ma duże znaczenie. Pojawia się bowiem możliwość, aby gospodarstwa rolne chcące podreperować swój budżet odprowadzały odpady produktów rolnych za określoną opłatą do biogazownii, które według planów Ministerstwa Gospodarki (Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku) powinny powstać w każdej gminie. Jest to również bardzo dobra metoda na pozbycie się i utylizację kłopotliwych odpadów rolniczych.

Trzeba jednak pamiętać, iż małe biogazownie, wykorzystywane do produkcji energii elektrycznej, nie zmieniają bilansu energetycznego kraju (gdyż odnawialne źródła energii pozostaną w Polsce w dłuższej perspektywie uzupełniającym, a nie podstawowym nośnikiem energii), ale mogą zwiększyć bezpieczeństwo energetyczne, szczególnie w regionach słabiej zelektryfikowanych np. północna oraz północno-wschodnia część Polski. OZE jako całość niewątpliwie wpłyną również na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, a co za tym idzie na zmniejszenie zapotrzebowania na zakup dodatkowych limitów na emisję CO₂ na rynku.

Efektywne wykorzystywanie biogazu rolniczego wiąże się jednak z zapewnieniem możliwości włączania biogazu do sieci dystrybucyjnej gazowej, jak również z wprowadzeniem odpowiednich mechanizmów ułatwiających inwestycje w biogazownie.

Nowelizacja Ustawy Prawo Energetyczne w art. 9c ust 6a nakłada na operatora systemowego obowiązek odbioru biogazu rolniczego, co ma ułatwić wprowadzenie (wtłoczenie) biogazu do gazociągów. Artykuł 9c ust 6a stanowi: Operator systemu dystrybucyjnego gazowego, w obszarze swojego działania, jest obowiązany do odbioru biogazu rolniczego o parametrach jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9a ust. 11, wytworzonego w instalacjach przyłączonych bezpośrednio do sieci tego operatora.

Pewien problem może jednak stanowić w praktyce sam fakt bezpośredniego przyłączenia biogazowni do sieci dystrybucyjnej. Ale od początku. Warunkiem realizacji inwestycji budowy biogazowni jest spełnienie wielu wymogów, w tym między innymi uzyskania odpowiednich decyzji, koncesji i zezwoleń administracyjnych. Duże znaczenie dla realizacji inwestycji ma pozyskanie nieruchomości pod budowę biogazowni. Na etapie wyboru nieruchomości należy zweryfikować, czy jej przeznaczenie pozwala na taką inwestycję, biorąc pod uwagę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Problem polega na tym, że nie wszystkie gminy posiadają studium i plany zagospodarowania uchwalone przez radę gminy.

W przypadku braku planów zagospodarowania, przed wystąpieniem o pozwolenie na budowę biogazowni konieczne jest uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy, (która określi, jaki obiekt i na jakich warunkach może powstać na obszarze danej nieruchomości). Warunki zabudowy jednak rodzą obawę po stronie inwestora, że mogą stać się przedmiotem dyskusji, co z kolei może skutkować ich zakwestionowaniem przez organy administracyjne.

Następnym wymogiem, który może mieć wpływ na spowolnienie procesu inwestycyjnego jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji. Decyzja środowiskowa wiąże się m. in. z badaniem oddziaływania na środowisko naturalne danej inwestycji (biogazowni). Również publiczne konsultacje z miejscową ludnością, która nie mając rzetelnej wiedzy jest generalnie przeciwna nowym inwestycjom energetycznym, mogą wpłynąć na przedłużenie całego procesu inwestycyjnego.

Pewnym ułatwieniem natomiast, a zarazem pośrednim wsparciem finansowym, które ma z założenia przyczynić się do zwiększenia rentowności działalności w zakresie biogazowni powinien stać się system zbywalnych świadectw pochodzenia biogazu rolniczego (nowy art. 9o Prawa Energetycznego, który wchodzi w życie 1 stycznia 2011 r.). Generalnie struktura świadectw jak również ich funkcja zbliżona jest do istniejących już tzw. zielonych certyfikatów, które wydawane są producentom energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych. Świadectwa pochodzenia biogazu są potwierdzeniem wytworzenia biogazu rolniczego (w oparciu o definicje biogazu rolniczego z art. 3 punkt 20a Prawa Energetycznego) i wprowadzenie go do sieci dystrybucyjnej gazowej. W efekcie umożliwi to przedsiębiorstwom energetycznym sprzedającym energię elektryczną (wyprodukowaną z biogazu rolniczego) odbiorcom końcowym wypełnienie obowiązku w zakresie odnawialnych źródeł energii poprzez uzyskanie i przedstawienie Prezesowi URE do umorzenia świadectw pochodzenia biogazu. Istotnym elementem tego rozwiązania jest przeliczenie ilości wytworzonego biogazu rolniczego na ekwiwalentną ilość energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii. Taki przelicznik umożliwia wspólny obrót na towarowej giełdzie energii tymi dwoma rodzajami świadectw pochodzenia.

Nowelizacja Prawa Energetycznego nie wprowadza bezpośredniego wsparcia finansowego do budowy biogazowni, a jedynie wsparcie pośrednie w postaci świadectw pochodzenia. Bezpośrednie wsparcie finansowe dla realizacji inwestycji związanych z szeroko pojętą energetyką odnawialną (w tym biogazowni) jest natomiast udzielane ze środków Unii Europejskiej, między innymi w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i

Środowisko”, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 oraz w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. Pomoc taka dotyczy m.in. inwestycji w urządzenia służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych oraz inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji jednostek wytwarzania energii elektrycznej wykorzystujących biogaz.

Działalność gospodarcza w zakresie: (i) wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego oraz (ii) wytwarzania biogazu rolniczego jako produktu końcowego stanie się działalnością regulowaną i będzie wymagała wpisu do rejestru producentów biogazu (nowy art. 9p Prawa Energetycznego, który wejdzie w życie 1 stycznia 2011 roku.) Zgodnie z art. 9p ust. 2 Prawa Energetycznego organem prowadzącym rejestr będzie Prezes Agencji Rynku Rolnego. Z kolei artykuł 9r Prawa Energetycznego (również wejdzie w życie 1 stycznia 2011) nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne wykonujące działalność z art. 9p innymi słowy prowadzące biogazownie pewne obowiązki w tym wymóg wykorzystania surowców wskazanych w definicji biogazu rolniczego (art. 3 punkt 20a Prawa Energetycznego), jak również wymóg prowadzenie dokumentacji dotyczącej między innymi ilości i rodzajów surowców wykorzystywanych do wytworzenia biogazu, a także ilość wytworzonego biogazu.

Reasumując, nowe zapisy Prawa Energetycznego zmierzają do promowania biogazu jako odnawialnego źródła energii. Na obecnym etapie rozwoju idei biogazowni i zmian ustawowych jest jednak stosunkowo trudno jasno określić czy rzeczywiście tak będzie. W mniemaniu autora tak powinno się stać, jednak praktyka często pokazuje, iż założenia niewiele mają wspólnego z życiem codziennym.

ABSTRAKT

Nowelizacja Ustawy Prawo Energetyczne wprowadza nowy art. 3 punkt 20a, który definiuje biogaz rolniczy, jako paliwo gazowe otrzymywane z surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości przemysłu rolno-spożywczego lub biomasy leśnej w procesie fermentacji metanowej.

Zastosowanie biogazu jest stosunkowo szerokie. Wykorzystuje się go głównie, jako paliwo do produkcji energii elektrycznej (przyjmuje się, że ze 100m³ biogazu można wyprodukować około 540-600 kWh energii elektrycznej), jako źródło energii do ogrzewania wody, budynków, a po oczyszczeniu i sprężeniu, może być wykorzystywany, jako paliwo do napędu silników (instalacje CNG). Możliwe jest również wytwarzanie biogazu rolniczego, jako produktu końcowego i wprowadzenie go do sieci dystrybucyjnej gazowej.

W warunkach polskich, gdzie z rolnictwa żyje wiele osób, wprowadzenie definicji biogazu rolniczego do ustawy ma duże znaczenie. Pojawia się bowiem możliwość, aby gospodarstwa rolne chcące podreperować swój budżet odprowadzały odpady produktów rolnych za określoną opłatą do biogazownii, które według planów Ministerstwa Gospodarki (Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku) powinny powstać w każdej gminie. Jest to również bardzo dobra metoda na pozbycie się i utylizację kłopotliwych odpadów rolniczych.

Efektywne wykorzystywanie biogazu rolniczego wiąże się jednak z zapewnieniem możliwości włączania biogazu do sieci dystrybucyjnej gazowej, jak również z wprowadzeniem odpowiednich mechanizmów ułatwiających inwestycje w biogazownie.